

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a patra)

11 martie 2015*

„Trimitere preliminară — Statutul școlilor europene — Competența Camerei de recurs a școlilor europene de a se pronunța cu privire la un contract de muncă pe durată determinată încheiat între o școală europeană și un profesor care nu este numit sau detașat de un stat membru”

În cauzele conexe C-464/13 și C-465/13,

având ca obiect cereri de decizie preliminară formulate în temeiul articolului 267 TFUE de Bundesarbeitsgericht (Germania), prin deciziile din 24 aprilie 2013, primite de Curte la 27 august 2013, în procedurile

Europäische Schule München

împotriva

Silvana Oberto (C-464/13),

Barbara O’Leary (C-465/13),

CURTEA (Camera a patra),

compusă din domnul L. Bay Larsen (raportor), președinte de cameră, doamna K. Jürimäe, domnii J. Malenovský și M. Safjan și doamna A. Prechal, judecători,

avocat general: domnul P. Mengozzi,

grefier: domnul M. Aleksejev, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 15 mai 2014,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru Europäische Schule München, de H. Kunz-Hallstein, Rechtsanwalt;
- pentru doamnele Oberto și O’Leary, de A. Freiherr von Schorlemer, Rechtsanwalt;
- pentru Comisia Europeană, de B. Eggers și de J. Currall, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 4 septembrie 2014,

pronunță prezenta

* Limba de procedură: germana.

Hotărâre

- 1 Cererile de decizie preliminară privesc interpretarea articolului 27 alineatul (2) primul paragraf prima teză din Convenția privind definirea statutului școlilor europene, încheiată la Luxemburg la 21 iunie 1994 între statele membre și Comunitățile Europene (JO L 212, p. 3, Ediție specială, 16/vol. 1, p. 16).
- 2 Aceste cereri au fost formulate în cadrul a două litigii între Europäische Schule München, pe de o parte, și doamna Oberto și, respectiv, doamna O'Leary, pe de altă parte, în legătură cu competența instanțelor judecătorești germane de a judeca acțiuni având ca obiect controlul validității caracterului determinat al duratei contractului de muncă al persoanelor interesate.

Cadrul juridic

Convenția de la Viena

- 3 Potrivit articolului 1 din Convenția de la Viena cu privire la dreptul tratatelor din 23 mai 1969 (*Recueil des traités des Nations unies*, vol. 1155, p. 331, denumită în continuare „Convenția de la Viena”), intitulat „Domeniul de aplicare al prezentei convenții”, aceasta se aplică tratatelor încheiate între state.
- 4 Articolul 3 din Convenția de la Viena, intitulat „Acorduri internaționale care nu intră în cadrul prezentei convenții”, prevede:

„Faptul că prezenta convenție nu se aplică nici acordurilor internaționale încheiate între state și alte subiecte de drept internațional ori între aceste alte subiecte de drept internațional, nici acordurilor internaționale care nu au fost încheiate în formă scrisă nu aduce vreo atingere:

[...]

- b) aplicării în privința acestor acorduri a tuturor regulilor enunțate în prezenta convenție, cărora le-ar fi supuse în temeiul dreptului internațional independent de convenție;

[...]”

- 5 Potrivit articolului 31 din Convenția de la Viena, intitulat „Regula generală de interpretare”:

„1. Un tratat trebuie să fie interpretat cu bună-credință potrivit sensului obișnuit care trebuie atribuit termenilor tratatului în contextul lor și în lumina obiectului și a scopului său.

2. În vederea interpretării unui tratat, [...]

3. [s]e va ține seama, odată cu contextul:

[...]

- b) de orice practică urmată ulterior în aplicarea tratatului prin care se stabilește acordul părților în privința interpretării tratatului;
- c) de orice normă relevantă de drept internațional aplicabilă în relațiile dintre părți.

[...]”

Convenția privind definirea statutului școlilor europene

- 6 Primele patru considerente ale Convenției privind definirea statutului școlilor europene au următorul cuprins:

„întrucât, pentru educarea în comun a copiilor personalului Comunităților Europene în vederea bunei funcționări a instituțiilor europene, începând cu anul 1957 s-au înființat unități speciale de învățământ, denumite «școli europene»;

întrucât Comunitățile Europene se preocupă de asigurarea educării în comun a acestor copii și, în acest scop, contribuie la bugetul școlilor europene;

întrucât sistemul școlilor europene este un sistem *sui generis*; întrucât el constituie o formă de cooperare atât între statele membre, cât și între acestea și Comunitățile Europene, recunoscându-se în totalitate responsabilitatea statelor membre în ceea ce privește conținutul procesului de învățământ, organizarea sistemului educațional propriu, precum și diversitatea culturală și lingvistică;

întrucât:

[...]

- trebuie să se asigure protecție juridică adecvată împotriva actelor Consiliului superior sau ale Consiliilor de administrație, atât pentru personalul didactic, cât și pentru alte persoane aflate sub incidența actelor respective; în acest sens, este necesară înființarea unei Camere de recurs căreia să i se confere competențe strict definite;
- competența Camerei de recurs nu aduce atingere competențelor [instanțelor] naționale în ceea ce privește răspunderea civilă și penală.”

- 7 Articolul 7 din această convenție prevede:

„Organele comune tuturor școlilor sunt:

1. Consiliul superior;
2. Secretarul general;
3. Consiliul inspectorilor;
4. Camera de recurs.

Fiecare școală este administrată de către Consiliul de administrație și condusă de director.”

- 8 Articolul 8 punctul 1 din convenția menționată prevede:

„1. În temeiul articolului 28, Consiliul superior este format din următorii membri:

- (a) reprezentantul (reprezentanții) la nivel ministerial din fiecare stat membru al Comunităților Europene, împuternicit (împuterniciți) să angajeze guvernul respectivului stat membru, subînțelegându-se că fiecare stat membru nu are decât un singur vot;
- (b) un membru al Comisiei Comunităților Europene;

- (c) un reprezentant desemnat de către Comitetul personalului școlii (din cadrul personalului didactic), în conformitate cu articolul 22;
- (d) un reprezentant al părinților elevilor, desemnat de către Asociația părinților, în conformitate cu articolul 23.”
- 9 Articolul 12 punctul 1 din aceeași convenție are următorul cuprins:
- „În chestiuni administrative, Consiliul superior:
1. stabilește statutul secretarului general, al directorilor, al personalului didactic și, în conformitate cu articolul 9 alineatul (1) litera (a), al personalul administrativ și auxiliar.”
- 10 Articolul 19 punctele 4 și 6 din Convenția privind definirea statutului școlilor europene prevede:
- „În conformitate cu articolele 28 și 29, fiecare Consiliu de administrație înființat în temeiul articolului 7 este format din opt membri, după cum urmează:
- [...]
4. doi membri ai personalului didactic: un reprezentant pentru ciclul secundar și un reprezentant comun pentru ciclul primar și preșcolar;
- [...]
6. un reprezentant al personalului administrativ și auxiliar.”
- 11 Potrivit articolului 21 al doilea paragraf din această convenție, directorul are competența și calificările cerute în țara sa pentru ocuparea unei funcții de conducere într-o instituție de învățământ abilitată să acorde diplome care să ateste dreptul la admiterea în învățământul universitar.
- 12 Potrivit articolului 22 primul paragraf din convenția menționată, se constituie un Comitet al personalului școlii format din reprezentanți aleși din rândul personalului didactic și al personalului administrativ și auxiliar al fiecărei școli.
- 13 Articolul 26 din aceeași convenție prevede:
- „Curtea de Justiție a Comunităților Europene are competența exclusivă de a hotărî în litigiile dintre părțile contractante cu privire la interpretarea și aplicarea prezentei convenții și care nu au putut fi soluționate de către Consiliul superior.”
- 14 Articolul 27 alineatele (1), (2) și (7) din Convenția privind definirea statutului școlilor europene prevede:
- „(1) Prin prezenta se înființează o Cameră de recurs.
- (2) Camera de recurs este competentă exclusiv de a hotărî în primă și în ultimă instanță, după epuizarea căii administrative, cu privire la [orice] litigiu referitor la aplicarea prezentei convenții persoanelor prevăzute de aceasta, cu excepția personalului administrativ și auxiliar, precum și cu privire la legalitatea oricărui act contestat întemeiat pe convenție sau pe normele stabilite în temeiul acesteia și care vatămă aceste persoane, adoptat în ceea ce-i privește de către Consiliul superior sau de către Consiliul de administrație al școlii în exercitarea atribuțiilor care le sunt conferite prin prezenta convenție. În cazul în care litigiile au caracter pecuniar, Camera de recurs are plenitudine de jurisdicție.

Condițiile și normele de aplicare privitoare la aceste proceduri se stabilesc, după caz, prin statutul personalului didactic, prin regimul aplicabil profesorilor cu normă redusă sau prin regulamentul general al școlilor europene.

[...]

(7) Celelalte litigii în care școlile europene sunt parte sunt de competența instanțelor naționale. În special, competența acestora în materie de răspundere civilă și penală nu este afectată de prezentul articol.”

Statutul profesorilor cu normă redusă

- 15 Punctele 1.1-1.3 din Statutul profesorilor cu normă redusă din școlile europene recrutați între 1 septembrie 1994 și 31 august 2011 (denumit în continuare „Statutul profesorilor cu normă redusă”), adoptat de Consiliul superior, prevăd:

„1.1. Statutul școlilor europene prevede ca personal didactic de bază profesori detașați pe durată determinată de către țările membre.

1.2. În plus față de acest personal de bază, școlile au nevoie de profesori cu normă redusă [...]

1.3. Statutul profesorilor cu normă redusă prevede contracte de muncă anuale. Atribuțiile profesorilor cu normă redusă pot varia de la un an la altul, în funcție de numărul de ore de curs neacoperite de profesorii detașați.

[...]”

- 16 Potrivit punctului 2 din Statutul profesorilor cu normă redusă, Directorul poate recruta profesori cu normă redusă pentru a răspunde unei necesități temporare.

- 17 Punctele 3.2 și 3.4 din statutul menționat, referitoare la condițiile de recrutare a personalului didactic auxiliar, prevăd:

„3.2. Profesorilor angajați de Director li se aplică dispozițiile articolelor [...] și 80 din Statutul personalului detașat la școlile europene.

[...]

3.4. Legislația țării în care se află sediul școlii

Fără a aduce atingere dispozițiilor de mai sus, condițiile privind angajarea și concedierea profesorilor cu normă redusă, ale profesorilor de religie și ale personalului angajat temporar sunt reglementate de legislația țării în care se află sediul școlii în materia condițiilor și a raporturilor de muncă, a asigurărilor sociale și a dreptului fiscal.

Pentru soluționarea eventualelor litigii sunt competente instanțele din țara în care se află sediul școlii.”

Statutul personalului detașat

- 18 Articolul 6 litera (a) din Statutul personalului detașat la școlile europene (denumit în continuare „Statutul personalului detașat”), adoptat de Consiliul superior, prevede:

„Posturile care intră în domeniul de aplicare al prezentului statut sunt clasificate după următoarele categorii:

- a) Personal cu atribuții de conducere:

— Directorul

[...]”

- 19 Articolul 80 din Statutul personalului detașat prevede:

„1. Camera de recurs are competența exclusivă în primă și ultimă instanță pentru a statua asupra oricărui litigiu între organele de conducere ale școlilor și membrii personalului în privința legalității unui act care îi vatămă. În cazul în care litigiile au caracter pecuniar, Camera de recurs are plenitudine de jurisdicție.

2. Fără a aduce atingere dispozițiilor prevăzute la articolul 77, o acțiune contencioasă în fața Camerei de recurs este admisibilă numai dacă:

— Secretarul general sau Consiliul de inspecție a fost sesizat în prealabil printr-o cale de atac administrativă, în sensul articolului 79 din prezentul statut

și

— această cale de atac administrativă a făcut obiectul unei decizii explicite sau implicite de respingere.

3. Prin derogare de la alineatul 2 de mai sus, deciziile consiliilor de administrație ale școlilor și ale Consiliului superior pot face obiectul unei acțiuni contencioase directe în fața Camerei de recurs.

[...]”

- 20 Articolul 86 din Statutul personalului detașat are următorul cuprins:

„Interpretarea articolelor din prezentul statut similare articolelor prevăzute de Statutul funcționarilor comunitari se face potrivit criteriilor aplicate de Comisie.”

Dreptul german

- 21 Articolul 20 din Legea privind organizarea judecătorească (Gerichtsverfassungsgesetz) prevede:

„[...]”

(2) În plus, nu sunt supuse jurisdicției instanțelor judecătorești germane nici alte persoane [...], care se bucură de imunitate de jurisdicție în temeiul normelor generale ale dreptului internațional, al convențiilor internaționale sau al altor dispoziții.”

Litigiul principal și întrebările preliminare

- 22 Doamnele Oberto și O'Leary sunt profesori cu normă redusă la Europäische Schule München, care exercită această funcție din 1998 și, respectiv, din 2003. Contractele lor de prestare a activității de predare, semnate de directorul acestei școli, au fost încheiate pe o durată determinată de un an. Ultimele dintre contractele lor succesive de prestare a activității de predare, din data de 13 iulie 2010, priveau perioada cuprinsă între 1 septembrie 2010 și 31 august 2011.
- 23 Articolul 10 din contractele de prestare a activității de predare din 13 iulie 2010 încheiate între directorul Europäische Schule München și doamna Oberto, precum și, respectiv, doamna O'Leary, prevedea:

„Dreptul aplicabil și instanțele competente

1. În ceea ce privește raportul contractual de prestare a activității de predare se aplică, în ordinea următoare, dispozițiile prezentului contract, «Noul statut», precum și dispozițiile din «Statutul personalului detașat [...] aplicabile în temeiul punctului 3 alineatul (2)», în versiunea prevăzută la articolul 3 alineatul (2) din noul statut. Potrivit articolului 3 alineatul (4) din statut, dreptul german se aplică numai în măsura în care prezentul contract și dreptul privind școlile europene aplicabil contractului nu conțin nicio dispoziție și în măsura în care această lacună a reglementării privește condițiile și raporturile de muncă nereglementate de prezentul contract, asigurările sociale sau dreptul fiscal.

2. În ceea ce privește litigiile dintre școală și profesorul cu normă redusă în legătură cu prezentul contract, Camera de recurs a școlilor europene este competentă exclusiv, în conformitate cu articolul 80 din Statutul personalului detașat [...], în măsura în care raporturile juridice dintre părți sunt reglementate de contract și de legislația referitoare la școlile europene. Potrivit articolului 3 alineatul (4) din Statutul profesorilor cu normă redusă [...], instanțele statale germane pot fi sesizate numai în litigii între școală și profesorul cu normă redusă care privesc exclusiv aspecte în privința cărora se aplică dreptul german potrivit alineatului (1) de mai sus.”

- 24 Doamnele Oberto și O'Leary, prin două acțiuni introduse la Arbeitsgericht München (Tribunalul pentru litigii de muncă, München), au contestat limitarea la un an a duratei contractelor lor de muncă. Ele au susținut în fața Arbeitsgericht München că instanțele germane ar fi competente să se pronunțe asupra validității limitărilor duratei raportului lor de muncă. Printr-o hotărâre interlocutorie, Arbeitsgericht München a declarat acțiunile admisibile, în pofida excepției de inadmisibilitate invocate de Europäische Schule München.
- 25 Întrucât apelul declarat de Europäische Schule München împotriva acestei hotărâri a fost respins, aceasta a introdus un recurs la Bundesarbeitsgericht (Curtea federală pentru litigii de muncă). Europäische Schule München a susținut în fața acestei instanțe că nu ține de competența instanțelor judecătorești germane, litigiul principal fiind de competența exclusivă a Camerei de recurs a școlilor europene.
- 26 În acest context, Bundesarbeitsgericht ridică problema competenței instanțelor judecătorești germane de a judeca litigiul principal. Instanța de trimitere consideră că decizia pe care va trebui să o pronunțe în legătură cu această competență depinde de interpretarea articolului 27 alineatul (2) primul paragraf prima teză din Convenția privind definirea statutului școlilor europene.

27 În aceste condiții, Bundesarbeitsgericht a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții, în fiecare dintre acțiunile principale, următoarele întrebări preliminare:

„1) Articolul 27 alineatul (2) primul paragraf prima teză din Convenția privind definirea statutului școlilor europene trebuie interpretat în sensul că profesorii cu normă redusă angajați de o școală europeană care nu sunt detașați de statele membre aparțin categoriei de persoane vizate de Convenția privind definirea statutului școlilor europene și nu sunt excluși, spre deosebire de personalul administrativ și auxiliar, de la aplicarea reglementării?

2) În ipoteza în care Curtea răspunde afirmativ la prima întrebare:

Articolul 27 alineatul (2) primul paragraf prima teză din Convenția privind definirea statutului școlilor europene trebuie interpretat în sensul că vizează și legalitatea unui act care lezează întemeiat pe convenție sau pe normele de aplicare a acesteia, adoptat, în exercitarea atribuțiilor care îi sunt conferite, de directorul unei școli în ceea ce privește profesorii cu normă redusă?

3) În ipoteza în care Curtea răspunde afirmativ la a doua întrebare:

Articolul 27 alineatul (2) primul paragraf prima teză din Convenția privind definirea statutului școlilor europene trebuie interpretat în sensul că încheierea unui acord între directorul unei școli europene și un profesor cu normă redusă privind limitarea duratei raportului de muncă al profesorului cu normă redusă reprezintă un act adoptat de director în ceea ce privește un profesor cu normă redusă și care îl lezează pe acesta?

4) În ipoteza în care Curtea răspunde negativ la a doua și la a treia întrebare:

Articolul 27 alineatul (2) primul paragraf prima teză din Convenția privind definirea statutului școlilor europene trebuie interpretat în sensul că, după epuizarea căii administrative, Camera de recurs prevăzută de această dispoziție este competentă exclusiv să hotărască în primă și în ultimă instanță cu privire la litigiile referitoare la limitarea duratei unui contract de muncă pe care directorul unei școli îl încheie cu un profesor cu normă redusă, atunci când acest acord este întemeiat în esență pe dispoziția adoptată de Consiliul superior cuprinsă la punctul 1.3 din Statutul profesorilor cu normă redusă, care prevede contracte de muncă anuale?”

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la competența Curții

28 Doamnele Oberto și O'Leary au contestat competența Curții de a interpreta dispozițiile Convenției privind definirea statutului școlilor europene, pentru motivul că aceasta nu trebuie considerată ca făcând parte din dreptul Uniunii.

29 În această privință, este necesar să se amintească că un acord încheiat de Consiliul Uniunii Europene, conform articolelor 217 TFUE și 218 TFUE, reprezintă, în ceea ce privește Uniunea Europeană, un act adoptat de o instituție a Uniunii, în sensul articolului 267 primul paragraf litera (b) TFUE, că dispozițiile unui astfel de acord constituie parte integrantă, începând cu intrarea în vigoare a acestuia, a ordinii juridice a Uniunii și că, în cadrul acestei ordini juridice, Curtea este competentă să se pronunțe, cu titlu preliminar, cu privire la interpretarea acestui acord (a se vedea Hotărârea Demirel, 12/86, EU:C:1987:400, punctul 7).

- 30 Situația este aceeași în privința unui acord internațional precum Convenția privind definirea statutului școlilor europene, care a fost încheiat în temeiul articolului 235 din Tratatul CE (devenit articolul 308 CE, el însuși devenit articolul 352 TFUE) de Comunitățile Europene, care au fost abilitate în acest scop prin Decizia 94/557/CE, Euratom a Consiliului din 17 iunie 1994 de autorizare a Comunității Europene și a Comunității Europene a Energiei Atomice să semneze și să încheie Convenția privind definirea statutului școlilor europene (JO L 212, p. 1, Ediție specială, 16/vol. 1, p. 14).
- 31 Prin urmare, Curtea este competentă să se pronunțe cu titlu preliminar cu privire la interpretarea acestei convenții, precum și a actelor adoptate în temeiul acesteia.

Observații introductive

- 32 Cu titlu introductiv, trebuie amintit că sistemul școlilor europene este un sistem *sui generis* care realizează prin intermediul unui acord internațional o formă de cooperare între statele membre și între acestea și Uniune (a se vedea Hotărârea Miles și alții, C-196/09, EU:C:2011:388, punctul 39).
- 33 Rezultă de asemenea din jurisprudență că școlile europene constituie o organizație internațională care, în pofida legăturilor funcționale pe care le are cu Uniunea, rămâne formal distinctă de aceasta și de statele membre (a se vedea în acest sens Hotărârea Miles și alții, EU:C:2011:388, punctul 42).
- 34 În consecință, deși Convenția privind definirea statutului școlilor europene constituie, în ceea ce privește Uniunea, un act adoptat de o instituție a Uniunii, în sensul articolului 267 primul paragraf litera (b) TFUE, ea este de asemenea guvernată de dreptul internațional și în special, din punctul de vedere al interpretării sale, de dreptul internațional al tratatelor (a se vedea în acest sens Hotărârea Brita, C-386/08, EU:C:2010:91, punctul 39).
- 35 Dreptul internațional al tratatelor a fost codificat, în esență, prin Convenția de la Viena. Potrivit articolului 1 din această convenție, ea se aplică tratatelor încheiate între state. Cu toate acestea, conform articolului 3 litera b) din convenția menționată, faptul că ea nu se aplică acordurilor internaționale încheiate între state și alte subiecte de drept internațional nu aduce vreo atingere aplicării în privința acestor acorduri a tuturor regulilor enunțate în Convenția de la Viena cărora le-ar fi supuse în temeiul dreptului internațional independent de aceeași convenție.
- 36 Rezultă că regulile cuprinse în Convenția de la Viena se aplică unui acord încheiat între statele membre și o organizație internațională, precum Convenția privind definirea statutului școlilor europene, în măsura în care aceste reguli reprezintă expresia dreptului internațional general de natură cutumiară. În consecință, această convenție trebuie interpretată potrivit acestor reguli (a se vedea în acest sens Hotărârea Brita, EU:C:2010:91, punctul 41).
- 37 Potrivit articolului 31 din Convenția de la Viena, care exprimă dreptul cutumiar internațional (a se vedea în acest sens Hotărârea Comisia/Finlanda, C-118/07, EU:C:2009:715, punctul 39), un tratat trebuie să fie interpretat cu bună-credință, potrivit sensului obișnuit ce se atribuie termenilor tratatului în contextul lor și în lumina obiectului și a scopului său (a se vedea Hotărârea Brita, EU:C:2010:91, punctul 43).
- 38 Pe de altă parte, în conformitate cu articolul 31 alineatul (3) litera (b) din Convenția de la Viena, la interpretarea unui tratat trebuie să se țină seama de orice practică urmată ulterior în aplicarea tratatului prin care se stabilește acordul părților în privința interpretării tratatului.

Cu privire la prima întrebare

- 39 Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 27 alineatul (2) primul paragraf prima teză din Convenția privind definirea statutului școlilor europene trebuie interpretat în sensul că profesorii cu normă redusă recrutați de o școală europeană care nu sunt detașați de statele membre fac parte dintre persoanele vizate la această dispoziție, spre deosebire de membrii personalului administrativ și auxiliar, care sunt excluși.
- 40 În această privință, trebuie arătat că, potrivit articolului 27 alineatul (2) primul paragraf prima teză și al doilea paragraf din această convenție, pe de o parte, camera de recurs a școlilor europene este competentă exclusiv de a hotărî în primă și în ultimă instanță, după epuizarea căii administrative, cu privire la orice litigiu referitor la aplicarea convenției menționate persoanelor prevăzute de aceasta, cu excepția personalului administrativ și auxiliar, și, pe de altă parte, condițiile și normele de aplicare privitoare la aceste proceduri se stabilesc printre altele, după caz, prin statutul personalului didactic sau prin regimul aplicabil profesorilor cu normă redusă.
- 41 În consecință, rezultă din modul de redactare a articolului 27 alineatul (2) din Convenția privind definirea statutului școlilor europene că profesorii cu normă redusă fac parte dintre persoanele vizate la primul paragraf prima teză din această dispoziție a convenției menționate, spre deosebire de membrii personalului administrativ și auxiliar, care sunt excluși.
- 42 O asemenea interpretare este, pe de altă parte, susținută de contextul în care se înscrie articolul 27 alineatul (2) din Convenția privind definirea statutului școlilor europene.
- 43 Astfel, după cum a arătat Comisia în observațiile sale, reiese din această convenție, în special din articolul 19 punctele 4 și 6 și din articolul 22 primul paragraf, că ea efectuează o distincție netă între personalul didactic, pe de o parte, și personalul administrativ și auxiliar, pe de altă parte.
- 44 În consecință, trebuie să se răspundă la prima întrebare că articolul 27 alineatul (2) primul paragraf prima teză din Convenția privind definirea statutului școlilor europene trebuie interpretat în sensul că profesorii cu normă redusă recrutați de o școală europeană care nu sunt detașați de statele membre fac parte dintre persoanele vizate la această dispoziție, spre deosebire de membrii personalului administrativ și auxiliar, care sunt excluși.

Cu privire la a treia întrebare

- 45 Prin intermediul celei de a treia întrebări, care trebuie analizată înainte de a doua întrebare, instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă articolul 27 alineatul (2) primul paragraf prima teză din Convenția privind definirea statutului școlilor europene trebuie interpretat în sensul că un acord privind limitarea duratei raportului de muncă, care figurează în contractul de muncă încheiat între școală și profesorul cu normă redusă, constituie un act care îl vatămă pe acesta.
- 46 Trebuie să se arate în această privință că respectiva convenție nu cuprinde nicio definiție a noțiunii „act care vatămă” care figurează la articolul 27 alineatul (2) primul paragraf prima teză.
- 47 Astfel cum au arătat Europäische Schule München și Comisia, există o divergență între diferitele versiuni lingvistice ale convenției menționate în ceea ce privește termenii „act care vatămă”, unele dintre ele, printre care versiunile în limbile spaniolă, engleză, franceză și italiană, utilizând termenii „un acto”, „any act”, „un acte” și, respectiv, „un atto”, având o întindere mai largă decât cel utilizat în versiunea germană, și anume „Entscheidung”, adică, literal, „decizie”.

- 48 În această privință, trebuie amintit că, în temeiul considerentului (4) a cincea liniuță al Convenției privind definirea statutului școlilor europene, aceasta are printre obiective asigurarea protecției juridice adecvate împotriva actelor Consiliului superior sau ale Consiliilor de administrație, atât pentru personalul didactic, cât și pentru alte persoane aflate sub incidența acestei convenții.
- 49 Din moment ce, pe de altă parte, nimic din convenția menționată și nici din dispozițiile de punere în aplicare, de care trebuie să se țină seama în temeiul articolului 31 alineatul (3) litera (c) din Convenția de la Viena, nu se opune, trebuie, ținând seama în special de obiectivul amintit la punctul anterior din prezenta hotărâre, să se privilegieze în speță o interpretare largă a noțiunii „act care vatămă”.
- 50 Se impune să se sublinieze că, potrivit articolului 27 alineatul (2) al doilea paragraf din Convenția privind definirea statutului școlilor europene, Statutul profesorilor cu normă redusă, care determină printre altele condițiile și normele de aplicare privitoare la procedurile desfășurate în fața Camerei de recurs, prevede, la punctul 3.2, că articolul 80 din Statutul personalului detașat, care figurează în cadrul titlului VII din acesta, consacrat căilor de atac, se aplică profesorilor cu normă redusă, Camera de recurs a școlilor europene având competență exclusivă de a hotărî în primă și în ultimă instanță cu privire la orice litigiu între organele de conducere a școlilor europene și profesorii cu normă redusă în privința legalității unui „act care îi vatămă”.
- 51 În această privință trebuie să se constate că articolul 80 alineatul (1) din Statutul personalului detașat este formulat în mod analog articolului 91 din Statutul funcționarilor Comunităților Europene [Regulamentul (CEE, Euratom, CECA) nr. 259/68 al Consiliului din 29 februarie 1968 privind Statutul funcționarilor Comunităților Europene, precum și Regimul aplicabil celorlalți agenți ai acestor Comunități și de instituire a unor măsuri speciale temporare aplicabile funcționarilor Comisiei (JO L 56, p. 1, Ediție specială, 01/vol. 8, p. 12)], potrivit căruia Curtea de Justiție a Uniunii Europene este competentă să hotărască asupra oricărui litigiu între Uniune și oricare dintre persoanele cărora li se aplică acest statut și privind legalitatea unui act care lezează persoana respectivă în sensul articolului 90 alineatul (2) din acesta.
- 52 În plus, conform articolului 86 din Statutul personalului detașat, interpretarea articolelor din acest statut similare articolelor din Statutul funcționarilor Uniunii Europene se face potrivit criteriilor aplicate de Comisie.
- 53 Potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, numai actele care afectează în mod direct și individual situația juridică a persoanelor interesate pot fi considerate acte care lezează. De asemenea, Curtea a interpretat iterativ noțiunea de act care lezează, în sensul articolului 90 din Statutul funcționarilor Uniunii Europene, ca vizând orice act susceptibil de a afecta în mod direct o situație juridică determinată (a se vedea în special Ordonanța Strack/Comisia, C-237/06 P, EU:C:2007:156, punctul 62 și jurisprudența citată).
- 54 În plus, Curtea a statuat deja, în cadrul unui litigiu între un agent auxiliar și Comisie, că „actul care lezează”, în sensul articolului 90 alineatul (2) din statutul menționat, era în speță contractul de muncă (a se vedea Hotărârea Castagnoli/Comisia, 329/85, EU:C:1987:352, punctul 11).
- 55 Prin urmare, contractul de muncă al unui profesor cu normă redusă trebuie considerat că reprezintă un „act care lezează”, în sensul articolului 80 din Statutul personalului detașat, *a fortiori* atunci când este în discuție, la fel ca în speță, un element al contractului impus de legea aplicabilă, cum ar fi durata acestuia, care decurge în mod direct din aplicarea punctului 1.3 din Statutul profesorilor cu normă redusă.

56 Având în vedere considerațiile care precedă, trebuie să se răspundă la a treia întrebare că articolul 27 alineatul (2) primul paragraf prima teză din Convenția privind definirea statutului școlilor europene trebuie interpretat în sensul că nu se opune ca un acord privind limitarea duratei raportului de muncă, care figurează în contractul de muncă încheiat între școală și profesorul cu normă redusă, să fie considerat un act care îl vatămă pe acesta.

Cu privire la a doua întrebare

57 Prin intermediul celei de a doua întrebări, instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă articolul 27 alineatul (2) primul paragraf prima teză din Convenția privind definirea statutului școlilor europene trebuie interpretat în sensul că un act adoptat de directorul școlii în exercitarea atribuțiilor sale intră în domeniul de aplicare al acestei dispoziții.

58 Trebuie precizat că simplul fapt că actele directorului nu sunt menționate expres la articolul 27 alineatul (2) primul paragraf prima teză din convenția menționată nu poate avea ca efect excluderea acestora din domeniul de aplicare al respectivei dispoziții.

59 Astfel, pe de o parte, trebuie amintit că, în temeiul articolului 27 alineatul (2) al doilea paragraf din Convenția privind definirea statutului școlilor europene, condițiile și normele de aplicare privitoare la procedurile desfășurate în fața Camerei de recurs se stabilesc, după caz, prin statutul personalului didactic sau prin regimul aplicabil profesorilor cu normă redusă.

60 Pe de altă parte, Convenția privind definirea statutului școlilor europene se impune a fi interpretată în special conform articolului 31 din Convenția de la Viena, potrivit căruia trebuie să fie luată în considerare orice regulă relevantă de drept internațional aplicabilă în relațiile dintre părți și să se acorde o mare importanță oricărei practici urmate ulterior în aplicarea primei dintre aceste convenții.

61 În această privință, astfel cum reiese din jurisprudența Curții Internaționale de Justiție, practica urmată ulterior în aplicarea unui tratat poate prima față de termenii clari ai acestui tratat dacă respectiva practică transpune acordul părților [CIJ], cauza temple de Préah Vihéar (Cambodgia împotriva Thailandei), Hotărârea din 15 iunie 1962, *Recueil* 1962, p. 6].

62 În consecință, pentru a determina conținutul termenilor „act adoptat [...] de către Consiliul superior sau de către Consiliul de administrație al școlii”, care figurează la articolul 27 alineatul (2) primul paragraf prima teză din Convenția privind definirea statutului școlilor europene, trebuie să se facă referire la orice regulă pertinentă de drept internațional aplicabilă în relațiile dintre părți, precum și la orice practică urmată ulterior în aplicarea acestei convenții.

63 În speță, este necesar să se constate că, potrivit articolului 80 din Statutul personalului detașat, la care face trimitere punctul 3.2 din Statutul profesorilor cu normă redusă și care determină, conform articolului 27 alineatul (2) al doilea paragraf din Convenția privind definirea statutului școlilor europene, anumite condiții și norme de aplicare privitoare la procedurile desfășurate în fața Camerei de recurs a școlilor europene, competența exclusivă a acesteia se extinde la orice litigiu între organele de conducere a școlilor europene și membrii personalului în privința legalității unui act care îi vatămă. Or, reiese în special din articolul 7 ultimul paragraf din convenție coroborat cu articolul 21 al doilea paragraf din aceasta, precum și din articolul 6 litera (a) și din anexa I la Statutul personalului detașat că directorul unei școli europene este un organ de conducere al acestei școli.

64 Prin urmare, cuprinsul articolului 80 din Statutul personalului detașat diferă de cel al articolului 27 alineatul (2) primul paragraf prima teză din Convenția privind definirea statutului școlilor europene.

- 65 Pe baza articolului 80 menționat s-a dezvoltat ulterior jurisprudența Camerei de recurs a școlilor europene potrivit căreia este posibilă exercitarea unor acțiuni împotriva actelor care lezează emise de organele de conducere ale școlilor europene. Această jurisprudență trebuie considerată o practică urmată ulterior în aplicarea Convenției privind definirea statutului școlilor europene, în sensul articolului 31 alineatul (3) litera (b) din Convenția de la Viena.
- 66 Această practică nu a făcut niciodată obiectul unor contestații formulate de părțile la convenția menționată. Or, lipsa contestării de către aceste părți trebuie considerată că exprimă consimțământul lor tacit față de o astfel de practică.
- 67 Rezultă că practica menționată, întemeiată pe articolul 80 din Statutul personalului detașat, trebuie calificată ca o stabilire a acordului părților cu privire la interpretarea articolului 27 alineatul (2) primul paragraf prima teză din Convenția privind definirea statutului școlilor europene. Prin urmare, aceeași practică este susceptibilă de a prima față de textul acestei ultime dispoziții, care trebuie interpretată, așadar, în sensul că nu se opune ca actele organelor de conducere ale școlilor europene să fie considerate, în principiu, că intră în domeniul de aplicare al dispoziției menționate.
- 68 În ceea ce privește incidența punctului 3.4 din Statutul profesorilor cu normă redusă asupra litigiului principal, trebuie amintit că, în temeiul acestei dispoziții, instanțele din țara în care se află sediul școlii europene sunt competente pentru soluționarea eventualelor litigii legate de condițiile privind angajarea și concedierea profesorilor cu normă redusă, ale profesorilor de religie și ale personalului angajat temporar care sunt reglementate de legislația țării în care se află sediul școlii în materia condițiilor și a raporturilor de muncă, a asigurărilor sociale și a dreptului fiscal, fără a aduce atingere dispozițiilor de mai sus.
- 69 Or, în măsura în care litigiul menționat privește limitarea duratei contractului de muncă, astfel cum este prevăzută la punctul 1.3 din Statutul profesorilor cu normă redusă, el nu poate fi de competența instanțelor din țara în care se află sediul școlii europene vizate. În plus, această constatare își găsește expresia și la articolul 10 punctul 2 din contractele de prestare a activității de predare încheiate între părțile din litigiul principal.
- 70 Rezultă că este necesar să se considere că punctele 1.3, 3.2 și 3.4 din Statutul profesorilor cu normă redusă trebuie interpretate în sensul că un litigiu privind legalitatea unui acord de limitare a duratei raportului de muncă, care figurează în contractul de muncă încheiat între un profesor cu normă redusă și directorul unei școli europene, este de competența exclusivă a Camerei de recurs a școlilor europene.
- 71 Pe de altă parte, contrar celor susținute de doamnele Oberto și O'Leary în ședință, trebuie arătat că această interpretare a dispozițiilor relevante din Convenția privind definirea statutului școlilor europene și din Statutul profesorilor cu normă redusă, potrivit căreia Camera de recurs respectivă are competența exclusivă de a judeca un litigiu precum cel principal, nu aduce atingere dreptului persoanelor interesate la protecție jurisdicțională efectivă.
- 72 În ceea ce privește Camera de recurs a școlilor europene, Curtea a decis că aceasta îndeplinește ansamblul de elemente care permit calificarea unui organism drept „instanță”, în sensul articolului 267 TFUE, în special originea legală a organismului, caracterul său permanent, caracterul obligatoriu al competenței sale, natura contradictorie a procedurii, aplicarea de către organism a normelor de drept, precum și independența acestuia, cu excepția apartenenței la unul dintre statele membre (a se vedea în acest sens Hotărârea Miles și alții, EU:C:2011:388, punctele 37-39).
- 73 În continuare, trebuie amintit că, în temeiul articolului 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, principiul protecției jurisdicționale efective nu vizează dreptul de acces la un dublu grad de jurisdicție, ci numai la o instanță judecătorească (a se vedea Hotărârea din 17 iulie 2014, Sánchez Morcillo și Abril García, C-169/14, EU:C:2014:2099, punctul 36).

- 74 În sfârșit, deși Curtea a arătat în Hotărârea Miles și alții (EU:C:2011:388, punctele 43-45) că nu era competentă să răspundă la întrebarea adresată de Camera de recurs a școlilor europene întrucât aceasta nu constituie „o instanță dintr-un stat membru” în sensul articolului 267 TFUE, ea a admis de asemenea că posibilitatea și chiar obligația Camerei de recurs respective de a sesiza Curtea în cadrul unui litigiu între profesori detașați la o școală europeană și aceasta, în care trebuie aplicate principiile generale ale dreptului Uniunii, putea fi, cu siguranță, avută în vedere, dar că revine statelor membre competența de a reforma sistemul de protecție jurisdicțională stabilit prin Convenția privind definirea statutului școlilor europene actualmente în vigoare.
- 75 Prin urmare, trebuie să se considere că obligația părților din cauza principală de a supune litigiul lor privind legalitatea unui acord de limitare a duratei raportului de muncă, care figurează în contractul lor de muncă încheiat cu directorul Europäische Schule München Camerei de recurs a școlilor europene, care hotărăște în primă și în ultimă instanță și care nu este abilitată să sesizeze Curtea cu o trimitere preliminară, nu aduce atingere dreptului lor la protecție jurisdicțională efectivă.
- 76 Având în vedere considerațiile care precedă, trebuie să se răspundă la a doua întrebare că articolul 27 alineatul (2) primul paragraf prima teză din Convenția privind definirea statutului școlilor europene trebuie interpretat în sensul că nu se opune ca un act adoptat de directorul unei școli europene în exercitarea atribuțiilor sale să intre, în principiu, în domeniul de aplicare al acestei dispoziții. Punctele 1.3, 3.2 și 3.4 din Statutul profesorilor cu normă redusă trebuie interpretate în sensul că un litigiu privind legalitatea unui acord de limitare a duratei raportului de muncă, care figurează în contractul de muncă încheiat între un profesor cu normă redusă și acest director, este de competența exclusivă a Camerei de recurs a școlilor europene.

Cu privire la a patra întrebare

- 77 Având în vedere răspunsul formulat la a doua întrebare, nu este necesar să se răspundă la a patra întrebare.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 78 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a patra) declară:

- 1) **Articolul 27 alineatul (2) primul paragraf prima teză din Convenția privind definirea statutului școlilor europene, încheiată la Luxemburg la 21 iunie 1994 între statele membre și Comunitățile Europene, trebuie interpretat în sensul că profesorii cu normă redusă recrutați de o școală europeană care nu sunt detașați de statele membre fac parte dintre persoanele vizate la această dispoziție, spre deosebire de membrii personalului administrativ și auxiliar, care sunt excluși.**
- 2) **Articolul 27 alineatul (2) primul paragraf prima teză din Convenția privind definirea statutului școlilor europene trebuie interpretat în sensul că nu se opune ca un acord privind limitarea duratei raportului de muncă, care figurează în contractul de muncă încheiat între școală și profesorul cu normă redusă, să fie considerat un act care îl vatamă pe acesta.**

- 3) **Articolul 27 alineatul (2) primul paragraf prima teză din Convenția privind definirea statutului școlilor europene trebuie interpretat în sensul că nu se opune ca un act adoptat de directorul unei școli europene în exercitarea atribuțiilor sale să intre, în principiu, în domeniul de aplicare al acestei dispoziții. Punctele 1.3, 3.2 și 3.4 din Statutul profesorilor cu normă redusă din școlile europene recrutați între 1 septembrie 1994 și 31 august 2011 trebuie interpretate în sensul că un litigiu privind legalitatea unui acord de limitare a duratei raportului de muncă, care figurează în contractul de muncă încheiat între un profesor cu normă redusă și acest director, este de competența exclusivă a Camerei de recurs a școlilor europene.**

Semnături